

การศึกษบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

A STUDY OF THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE GOOD GOVERNANCE
OF BASIC EDUCATION SCHOOLS IN CHANTHABURI,
RAYONG AND TRAT PROVINCES

วิทยานิพนธ์

ของ

นรมน ขันดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พฤษภาคม 2561

การศึกษบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
A STUDY OF THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE GOOD GOVERNANCE
OF BASIC EDUCATION SCHOOLS IN CHANTHABURI,
RAYONG AND TRAT PROVINCES

วิทยานิพนธ์

ของ

นรมน ขันดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พฤษภาคม 2561

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

A Study of the Role of School Administrators in the Good Governance of Basic Education Schools
in Chanthaburi, Rayong and Trat Provinces

นรมน ชันดี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อรรถสิทธิ์ สุทธิวารี)

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาส สุขกิติ)

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดี)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.กวาดล บัวบางพลู)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

ผู้ช่วยอธิการบดี

วันที่...21...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2561...

นรมน ชันตี. (2561). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์มาศ สุขกสิ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา) ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์

ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)

กรรมการ

บทคัดย่อ

การบริหารและพัฒนาการจัดการเรียนของสถานศึกษา ถ้านำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ
การบริหารงานของสถานศึกษาจะทำให้การบริหารงานนั้นสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะหลัก
ธรรมาภิบาลยึดหลักการทำงานที่มีนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม
ร่วม และความคุ้มค่านำมาใช้ในการบริหารซึ่งเป็นการบริหารการปกครองที่ดี ทุกส่วนล้วนเป็นสิ่งที่
ดีงาม เหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการงาน ทำให้สถานศึกษานั้นสามารถพัฒนาได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการบริหาร
สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง
และตราด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัด
จันทบุรี ระยอง และตราด จำนวน 375 คน ได้มาด้วยวิธีการใช้ตารางเทียบของเครจซี่ และมอร์แกน
(Krejcie and Morgan) และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.79 และมีค่า
ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)
และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผล
การเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและ
รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการเปรียบเทียบบทบาท
การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี

ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการปฏิบัติงานในสถานศึกษาควรยึดและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของราชการ หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา หลักความโปร่งใสควรมีการวางแผน การปฏิบัติงานและจัดระบบการตรวจสอบภายในสถานศึกษาให้ชัดเจนและทุกฝ่ายตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วมควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ หลักความรับผิดชอบควรมีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร หลักความคุ้มค่าควรมีการควบคุม กำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Noramon Khantee. (2018). **A Study of the Role of School Administrators in the Good Governance of Basic Education Schools in Chanthaburi, Rayong and Trat Provinces.**
Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors

Assistant Professor Sureemas Sukkasi Ed.D. (Educational Administration)	Chairman
Associate Professor Ampawan Prasertphak M.A. (Educational Psychology and Guidance)	Member

Abstract

The principles of good governance should be applied to the administration and management of schools. It will lead these schools to great success. The principles of good governance are based on legal principles, moral principles, transparency, responsibility, participation and worthiness. In order to effectively develop the administration, these schools should follow this best practice of implementing good governance principles. The purposes of this research were to study and compare the role of administrations in implementing the principles of good governance in basic education schools in Chanthaburi, Rayong and Trat Provinces. The sample size of 375 administrators and teachers was determined by Krejcie and Morgan's tables and was selected by proportional stratified random sampling. The instrument used to collect the data was a 5-rating scale questionnaire which had a discrimination of between 0.33 and 0.79 and a reliability of 0.94. The statistics used for data analysis were: percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance (One-way ANOVA), and Scheffe's method for multiple comparisons.

The results of this research were as follows: 1) the role of administrations in the good governance of basic education schools in Chanthaburi, Rayong and Trat Provinces was at the high level overall, 2) the comparison of the role of administrations in good governance, when classified by work experience, was statistically significantly different at the .05 level, and 3) the comparison of the role of administrations in good governance, when classified by school size, was statistically significantly different at the .05 level. School administrators at educational

institutions should follow laws, rules and regulations. Under the principle of morality, they must perform their duty correctly and be a good role model for the other personnel. Under the principle of accountability, there must be a clear plan, a clear internal audit system and the institution must be organized such that all parties can examine it. Under the principle of participation, the basic educational institution committee should participate in the administration according to their prescribed roles. Under the principle of responsibility, there should be a clear organization structure with well-defined job descriptions for each position. Under the principle of cost-effectiveness, there should be effective controls, directions and follow-up on all expenditures according to the plan. This will ensure cost-effective benefits.

Keywords: School Administration's, Good Governance

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและ ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นรมน ขันดี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	การบริหาร.....	10
	ความหมายของการบริหาร.....	10
	ความสำคัญของการบริหาร.....	11
	กระบวนการของการบริหาร.....	13
	การบริหารสถานศึกษา.....	15
	ความหมายของการบริหารสถานศึกษา.....	15
	ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา.....	16
	ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา.....	18
	กระบวนการของการบริหารสถานศึกษา.....	20
	บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	23
	หลักธรรมาภิบาล.....	26
	ความหมายของหลักธรรมาภิบาล.....	26
	ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล.....	27
	ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล.....	30
	องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	41
	งานวิจัยในประเทศ.....	41
3	วิธีการดำเนินวิจัย.....	45
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	66
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
	สรุปผลการวิจัย.....	68
	อภิปรายผลการวิจัย.....	69
	ข้อเสนอแนะ.....	72
	บรรณานุกรม.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	80
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	81
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย.....	83
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	91
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	99
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	105
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	108

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	45
2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา.....	50
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้าน.....	51
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ.....	52
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ.....	53
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ.....	54
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ.....	55
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ.....	56
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ.....	57
10 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	59
12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม.....	60
13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านนิติธรรม.....	61
14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านคุณธรรม.....	62
15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความโปร่งใส.....	62
16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม.....	63
17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ.....	64
18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความคุ้มค่า.....	64
19 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทการบริหาร สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด จันทบุรี ระยอง และตราด.....	106

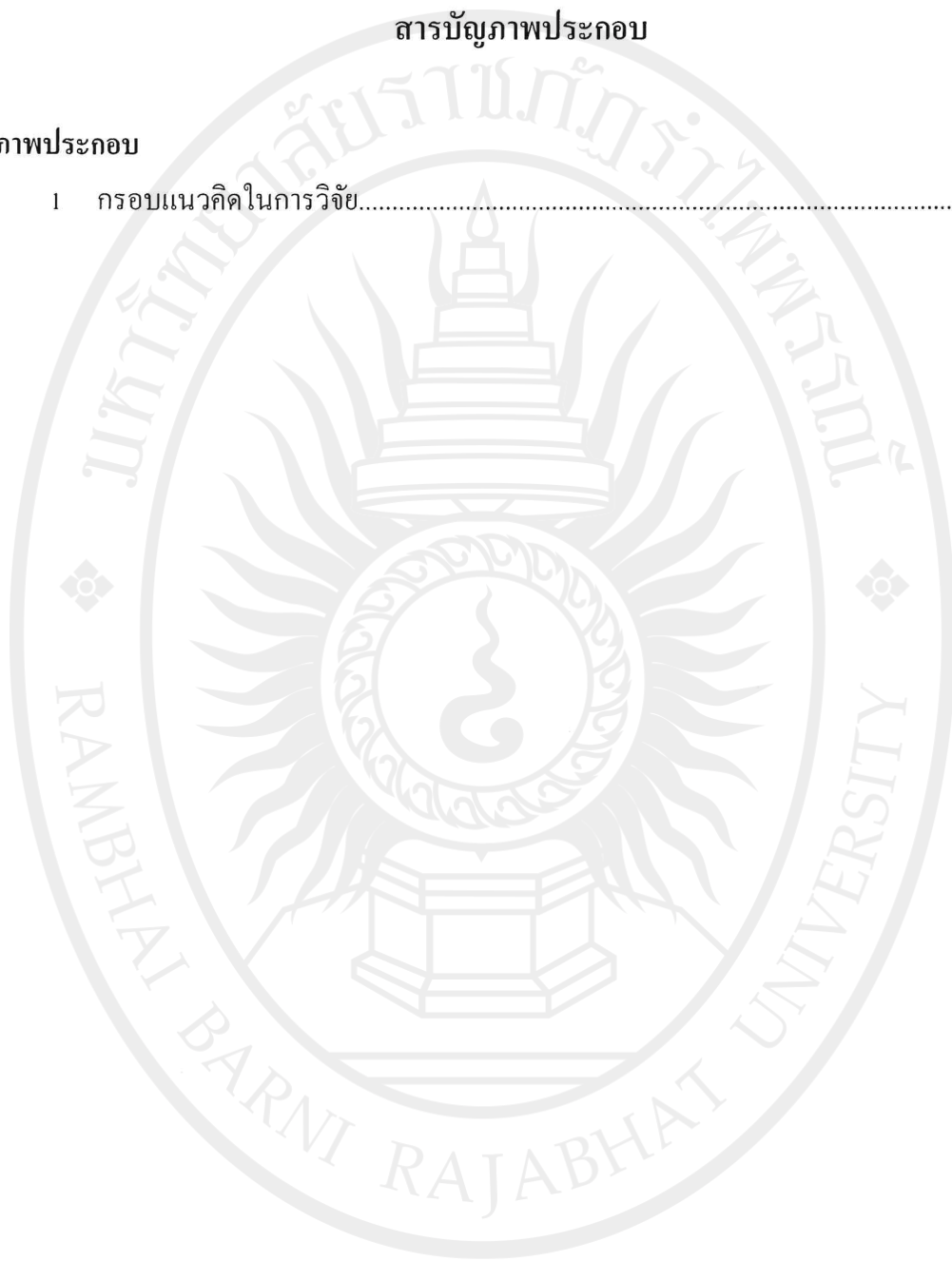
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 8

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ประกอบไปด้วย ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยปัจจัยที่สำคัญคือ คณะครูในสถานศึกษาต้องช่วยขับเคลื่อนให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการบริหาร รวมทั้งมีภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดเพื่อ โน้มน้ำใจครูผู้สอนให้มีความรู้สึกรักผูกพันต่อสถานศึกษา เพื่อให้งานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นถ้าครูมีความผูกพันต่อสถานศึกษา การดำเนินงานในสถานศึกษาก็จะสำเร็จและงานต่าง ๆ ก็จะได้รับพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะไม่ต้องเปลี่ยนบุคลากรที่มารับผิดชอบบ่อย ๆ นอกจากนั้นการจัดการศึกษาคควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและให้มีการกระจายอำนาจจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่สถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษา และชุมชนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการบริหารงาน และใช้ดุลยพินิจด้านวิชาชีพในการจัดการของสถานศึกษานั้น ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งการบริหารงานในสถานศึกษาต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายความรับผิดชอบ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษายอมรับในตัวผู้บริหารมากขึ้น มีความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมและวัฒนธรรมของสถานศึกษา มีความเต็มใจ และตั้งใจที่จะอุทิศตน ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถและมีความต้องการที่จะคงความเป็นสมาชิกอยู่ในสถานศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 17)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสถานศึกษาจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 8) ธรรมชาติเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประเทศชาติโดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรม นำไปสู่กระบวนการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่เกิดผลอย่างจริงจัง ใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้สถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสถานศึกษาจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลนั้นสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2551 : 27) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นสูง การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม นับเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรจะต้องนำมาใช้เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษา ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2552 : 3)

นโยบายของภาครัฐในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบภาครัฐอย่างจริงจังโดยยึดหลักความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลโดยเสริมสร้างมาตรฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและความถูกต้องชอบธรรม และแนวทางที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาในระยะยาว คือการปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ. ออนไลน์. 2557) นอกจากนี้ นโยบายของภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า ควรพัฒนาโดยสร้างและพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีการสร้างวิสัยทัศน์ วางแผนอนาคตที่ดีได้

รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทย รู้จักคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เน้นคุณภาพผู้เรียน มีการปลูกฝังคุณธรรม รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ รวมทั้งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจการสถานศึกษา ต้องยึดหลักคุณธรรม หลักนิติธรรมในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงาน ขวัญกำลังใจของผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือและยอมรับจากการที่รัฐกำหนดให้มีมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ มีการปรับเปลี่ยนภารกิจวิธีการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพจึงต้องยึดหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา พัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดระบบบริหารงานบริหารของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์และนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2560 ข)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติราชการอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใส และปราศจากการทุจริต โดยมีแนวทางการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหารงานเพื่อให้สาธารณชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมไปถึงมีระบบการจัดการเรื่องร้องเรียนที่ดี ด้านความพร้อมรับผิด มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความปลอดจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน ช่วยส่งเสริมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจิตสำนึกเกี่ยวกับคุณธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร ช่วยสร้างวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดขึ้น โดยไม่ยอมรับพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และละอายที่จะกระทำการทุจริต ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน มีระบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและมีคุณธรรมในการบริหารงาน มุ่งเน้นการบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างมีระบบ มีคุณธรรมการมีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ ให้ความสำคัญกับการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักความคุ้มค่าและตรวจสอบได้ มีการมอบหมายงานที่มีความเป็นธรรม เท่าเทียมกัน

เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ด้านการสื่อสารภายในหน่วยงาน การมีช่องทางในการสื่อสารให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ตระหนักถึงการปฏิบัติงานที่มีคุณธรรมและความโปร่งใส (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2560 ก)

จากความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ทั้งนี้เพื่อสำหรับใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมต่อบทบาทการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นข้อมูลประกอบแนวทางในการวางแผนพัฒนาบทบาทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12,167 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น แบ่งเป็นดังนี้

2.1.1 ประสิทธิภาพในการทำงาน จำแนกเป็น

- 1) ประสิทธิภาพมาก
- 2) ประสิทธิภาพน้อย

2.1.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ขนาดใหญ่
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดเล็ก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ประกอบด้วย

2.2.1 นิติธรรม

2.2.2 คุณธรรม

2.2.3 ความโปร่งใส

2.2.4 การมีส่วนร่วม

2.2.5 ความรับผิดชอบ

2.2.6 ความคุ้มค่า

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบบริหารจัดการการดำเนินงานของสถานศึกษา การบริหารและจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน โดยยึดหลัก 6 ประการ คือ

1. นิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้ทันสมัย เทียบธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ เหล่านี้ร่วมกัน อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมที่มีการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

2. คุณธรรม หมายถึง การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม มีการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้บุคลากรในสถานศึกษาถือปฏิบัติ โดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างดีแก่หมู่คณะ สังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย คิดตัว รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

3. ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกในการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส มีการเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในสถานศึกษาได้อย่างตรงไปตรงมาและสะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีการร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่

การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ รวมถึงการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

6. ความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ มีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา โดยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่หลักทางด้านจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ประสิทธิภาพในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เริ่มปฏิบัติราชการ โดยนับเวลาตั้งแต่วันบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ประสิทธิภาพมาก หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

2. ประสิทธิภาพน้อย หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียนซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 3 ขนาด คือ

1. ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

2. ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

3. ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษายอบบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตาม
การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
(2552 : 3) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ยอบบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน แตกต่างกัน
2. ยอบบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การบริหาร

1.1 ความหมายของการบริหาร

1.2 ความสำคัญของการบริหาร

1.3 กระบวนการของการบริหาร

2. การบริหารสถานศึกษา

2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

2.2 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

2.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

2.4 กระบวนการของการบริหารสถานศึกษา

2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

3. หลักธรรมาภิบาล

3.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

3.2 ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

3.3 ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล

3.4 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การบริหาร

ความหมายของการบริหาร

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

ไพฑูรย์ บัวชนิด (2550 : 11) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กร ดำเนินไปได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

พรหมเมศวร์ คำผาบ (2550 : 9) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงหรือสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการ ดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะและ ความรู้ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

นิพนธ์ กินวงษ์ (2554 : 19) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยใช้กระบวนการ การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ การควบคุม

ฮอดจสัน (Hodgson. 1969 : 1) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นในการทำงานทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรทางธุรกิจที่ทำงานต่าง ๆ ในกระบวนการ จะได้รับผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่ร่วมกันทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรืออาจกล่าวสั้น ๆ ว่า การบริหาร หมายถึง การที่องค์กรใช้คนและวัสดุในการให้ถึงความต้องการที่กำหนดไว้

เฟสเตอร์ และเคท (Fester and Kettl. 1991 : 7) ได้ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดการที่ทำให้เกิดความสำเร็จและเห็นว่าการบริหารเป็นกระบวนการระดมความรู้ ความสามารถที่ทำให้บุคลากรดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมายได้ผลสำเร็จสูงสุด

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานลุล่วงหรือสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะ และความรู้ทางการบริหาร มาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล ตามที่สถานศึกษาได้ตั้งเป้าหมายไว้

ความสำคัญของการบริหาร

อัจฉริยา วิริยาภิรมย์ (2550 : 36-38) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารที่มีต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อสถานศึกษา

- 1.1 ช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ตามนโยบายและเป้าหมาย
- 1.2 ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่รูปแบบที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
- 1.3 ช่วยให้สถานศึกษามีความมั่นคง และพัฒนาไปในทิศทางและอัตราเร่งที่เหมาะสม
- 1.4 ช่วยให้สถานศึกษาดำเนินงานเป็น ไปอย่างมีระบบแบบแผนงาน ไม่ล่าช้า เพราะบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจขั้นตอนและหน้าที่ในการทำงานเป็นอย่างดี
- 1.5 ช่วยให้บริการวิชาการทำงานเป็น ไปอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานเพราะต่างก็มีความเข้าใจกัน
- 1.6 ทำให้สถานศึกษามีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับ ศรัทธา จากบุคคลทั้งภายใน และภายนอกองค์กร

2. ความสำคัญต่อผู้บริหาร

- 2.1 ช่วยให้ผู้บริหารจัดระบบงาน ได้อย่างเหมาะสม เพราะได้นำความรู้ทางเทคนิค การบริหารมาพัฒนาองค์กรให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวในการดำเนินงานผลงานจึงออกมาในระยะเวลาที่เหมาะสม
- 2.2 เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน และมีเทคนิคในการบริหาร
- 2.3 ช่วยให้การบริหารงานของผู้บริหารเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงไปตรงมาตามวัตถุประสงค์
- 2.4 สร้างความเชื่อมั่น ในการดำเนินงานให้กับผู้บริหาร
- 2.5 ช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์กร ได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องกับลักษณะงานและสถานการณ์ที่เป็นอยู่
- 2.6 ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ การควบคุมการทำงานทั้งองค์กรของผู้บริหารได้
- 2.7 เป็นการจัดระเบียบและดูแลบุคลากรให้ทำงานเต็มความรู้ความสามารถของแต่ละคนให้มากที่สุดเพื่อประสิทธิผลของงาน
- 2.8 ช่วยให้ผู้บริหารมอบหมายงานและสั่งการให้ผูู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน ได้ โดยตรงตามความสามารถ เขาก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และถือเป็นเกียรติ รวมทั้งตั้งใจในการทำงานให้กับสถานศึกษา

2.9 ผู้บริหารที่ใช้เทคนิคการบริหารจะตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์เพราะความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

3. ความสำคัญต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา

3.1 ช่วยให้อาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษาเกิดการยอมรับ ศรัทธา และสนับสนุนการดำเนินงานของผู้บริหาร และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็น

3.2 ช่วยให้อาจารย์มีความมั่นใจ เต็มใจ เต็มความสามารถ และเต็มเวลา

3.3 สามารถดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวครูและบุคลากรในสถานศึกษาของแต่ละคนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

3.4 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการทำงานอันจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

3.5 เสริมสร้างกำลังใจ ความสามัคคีในการทำงาน และป้องกันการสมองไหลไปยังระบบงานเอกชน

3.6 ลดข้อขัดใจและข้อขัดแย้ง ระหว่างเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริหารทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

3.7 ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทราบทิศทางในการทำงานและเกิดทักษะจากการทำงาน

3.8 ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำทรัพยากรขององค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ใช้ รวมทั้งจัดหาทรัพยากรใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารว่าเป็นการจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovarni. 1989 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารว่าการบริหารที่ต้องใช้การตัดสินใจในกระบวนการทำงานกับผู้อื่น เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel. 2001 : 437-438) ได้กล่าวถึงการบริหารว่ามีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการนำและการใช้ภาวะผู้นำในการปรับเปลี่ยนและพัฒนางานให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การบริหารมีความสำคัญต่อระบบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา งานที่จะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยระบบการบริหารที่ดีเพราะจะเป็น

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเจริญและความล้ำหลังของสังคม ถ้าสถานศึกษาใดจากระบบการบริหารที่ดี อาจทำให้งานในสถานศึกษานั้นไม่ประสบความสำเร็จได้ดีเท่าที่ควร

กระบวนการของการบริหาร

นักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการของการบริหารไว้ ดังนี้

ณรงค์ วงศ์แดง (2552 : 11) ได้เสนอลำดับขั้นตอนกระบวนการบริหารเป็นแนวใหม่ ที่เน้นในทางการบริหารอันประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้คือ การจัดองค์การ (Organizing) การวางแผนงาน (Planning) การจัดการเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การควบคุม (Controlling) การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation) และการเป็นตัวแทนขององค์การ (Representation) ทร สุทรายุทธ (ม.ป.ป. : 56) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในกระบวนการบริหาร การศึกษาว่ามี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planing) การเลือกวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์การ และกำหนดว่าจะทำงานนั้นอย่างไร
2. การจัดองค์การ (Organization) การนำเอาแผนงานที่กำหนดไว้มากำหนดหน้าที่สำหรับบุคลากรหรือกลุ่มบุคคลที่จะปฏิบัติภายในองค์การ เป็นการเริ่มต้นของกลไกในการนำเอาแผนงานไปสู่การปฏิบัติ
3. การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำ และการสื่อสารระหว่างบุคคล องค์การ เพื่อช่วยให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ
4. การควบคุม (Controlling) หน้าที่ทางการจัดการสำหรับผู้บริหารในการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดผลการทำงานในองค์การ รวมทั้งการวัดผลการทำงานในปัจจุบัน เพื่อกำหนดมาตรฐานขึ้น และเปรียบเทียบกับผลงานที่ทำได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการทำงานได้ สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น

วิจารณ์ พานิช (ออนไลน์, 2555) กล่าวว่า กระบวนการบริหารจัดการต้องพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์ที่มีผลกระทบซึ่งการบริหารจะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานทุกระยะ ต้องมีการปรับแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของงานที่เป็นความจริง ดังนั้นต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีแนวการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1. ต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง
2. ต้องสามารถปรับประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

3. ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติ เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีคุณธรรม

4. ต้องมีการสร้างความมีส่วนร่วมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำมาพัฒนาใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

เจสส์ (Jesse, 1999 : 140) ได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ชั้น ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน (Controlling) คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน คุณทซ์ และ โอดอนเนล (Koontz and Odonnell, 2001 : 297) ได้กล่าวว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหาร (Managerial Functions) ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นแผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ

3. การจูงใจ (Motivating) คือ การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้ หมายถึง การอำนวย (Directing) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (Leading)

4. การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า กระบวนการของการบริหารเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งมีการปฏิบัติงานตามกระบวนการ โดยเป็นผู้วางแผนจัดองค์การจัดคนเข้าทำงาน สั่งการประสานงาน และการควบคุมการทำงาน ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหาร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

การบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

สุนทร โคตรบรรเทา (2554 : 2) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

สมคิด มาวงศ์ (2554 : 11) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกด้านที่เกิดจากบุคลากรหลาย ๆ คน ร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง

บรรจบ บุญจันทร์ (2556 : 38) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2557 : 4) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ พัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกด้าน นับตั้งแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคอย่างเหมาะสม และให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

จรูณี เก้าเอี้ยน (2557 : 2) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

กู๊ด (Good. 1973 : 14) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจ ในสถานศึกษา และการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

แคมเบล (Campbell. 1977 : 12) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการ และทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 29) ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหาร ด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใด ระดับหนึ่ง อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 9) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารและการจัดการสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารวิชาการ เป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจให้สถานศึกษามากที่สุด โดยมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

- 1.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.2 การพัฒนาการหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.3 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.4 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2. ด้านการบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีขอบข่ายการบริหารงบประมาณ ดังนี้

- 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 2.2 การอนุมัติใช้จ่ายเงินงบประมาณ
- 2.3 การโอนและเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

- 2.4 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 2.5 การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ
- 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน
- 2.7 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
3. ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อภารกิจของสถานศึกษา โดยขอขยายการบริหารงานบุคคล ดังนี้
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.4 การเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.5 การลาทุกประเภท
 - 3.6 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.7 วินัยและการรักษาวินัย
 - 3.8 การออกจากราชการ
 - 3.9 การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - 3.10 การส่งเสริมประเมินวิทยฐานะข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
4. ด้านการบริหารทั่วไป เป็นงานที่ให้บริการสนับสนุนส่งเสริมประสานงานและอำนวยความสะดวกทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานของโรงเรียนต่อสาธารณชน โดยมีขอขยายการบริหารทั่วไป ดังนี้
 - 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายการศึกษา
 - 4.2 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ

กู๊ด (Good. 1973 : 14) กล่าวถึง ขอบข่ายของการบริหาร โรงเรียนว่า เป็นการวินิจฉัย การสั่งการการควบคุมและจัดการเกี่ยวกับงานกิจการในโรงเรียน ทั้งการบริหารธุรกิจและ การดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรมเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียน การสอน การแนะแนวการเรียนการสอน การแนะแนวกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ฟลิปโป (Flippo. 1984 : 25) กล่าวถึง ขอบข่ายของการบริหารงาน ในสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานว่ามี 8 ด้าน ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก การควบคุม การสรรหา บุคคลเข้าทำงาน การรวมพลังบุคลากร การชำระรักษา และการให้พ้นจากการปฏิบัติงานของ ทรัพยากรบุคคลในองค์การ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานในองค์การบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ ของบุคคลองค์การและของสังคม

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นบุคคล สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างมากในการจัดการศึกษา เพราะผู้บริหารนั้นจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูปฏิบัติการสอนด้านต่าง ๆ ทุกด้าน และเป็นผู้ประสานและสร้างความสัมพันธ์กับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550 : 1-2) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่องค์กร การที่องค์กรจะมี ประสิทธิภาพหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้จัดการเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กรไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ถ้าปราศจากการบริหารจัดการ ที่ดี และทักษะการบริหารที่ดีของผู้บริหารองค์กร ดังนั้น การจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของ ผู้บริหารองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กร

วิทยากร เชียงกุล (2551 : 19) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการกระจายอำนาจโดยตรงสู่สถานศึกษา เป็นรูปแบบการบริหาร จัดการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 49) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็น การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ กำหนดไว้

กอร์ดัน (Gorton. 1983 : 158) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารนั้นคือ การดำเนิน กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของ

นักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดการเรียน การจัดการราย การเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร ทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผลรวมถึงการนิเทศการสอน

คเนเชวิช (Knezevich. 1984 : 16) ได้กล่าวถึง ความสำคัญในการบริหารงานซึ่งหมาย รวมถึงการบริหารสถานศึกษาไว้ในแต่ละบทบาทได้ระบุความสามารถที่จำเป็นไว้ด้วย ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องให้หน่วยงานบรรลุ เป้าหมายได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการชี้แจงทำความเข้าใจเขียนวัตถุประสงค์ของ หน่วยงาน
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ บทบาทนี้จำเป็นต้องมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ มีทักษะในกระบวนการกลุ่ม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน จะต้องมีความสามารถในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต เตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผน
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ บทบาทนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ของ การตัดสินใจ มีความสามารถในการตัดสินใจ
5. บทบาทเป็นผู้จัดองค์การ ผู้บริหารจำเป็นต้องออกแบบขยายงาน และกำหนด โครงสร้างขององค์การขึ้นใหม่ ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมขององค์การ
6. บทบาทเป็นผู้เปลี่ยนแปลง ผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันเพื่อเพิ่มพูน คุณภาพของสถาบัน
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของ มนุษย์ เข้าใจเครือข่ายของการสื่อสาร วิธีนิเทศ เข้าใจระบบการรายงานที่ดีจึงจะสามารถประสาน กิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและ การเขียน รู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการสื่อสาร
9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้ง จะต้องมีความสามารถในการต่อรอง โกล่เกลี่ย จัดการกับความขัดแย้ง และแก้ปัญหาความขัดแย้ง
10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ระบบและ กระบวนการที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจในการนำทฤษฎีทางการบริหารไปใช้ประโยชน์
11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ระบบและ กระบวนการที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจในการนำทฤษฎีทางการบริหารไปใช้ประโยชน์

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ การเจริญและการพัฒนาของมนุษย์เข้าใจทฤษฎีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำการเจรจาต่อรอง การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานของบุคคล

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเงินและงบประมาณสามารถในการบริหารวัสดุครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา

15. บทบาทเป็นผู้ประเมิน ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการประเมินความต้องการ การประเมินระบบ วิธีการทางสถิติ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16. บทบาทเป็นนักประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการสื่อความหมาย รู้จักวิธีสร้างภาพพจน์ที่ดี รู้จักและเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ

17. บทบาทเป็นประธานในพิธีการ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องใช้ความสามารถในบทบาทต่าง ๆ ที่กล่าวมาเพื่อแสดงบทบาทนี้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ และสังสมประสบการณ์ กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จคู่ดวงในการปฏิบัติงาน และได้รับการยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ

กระบวนการของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงของกระบวนการของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

วันชัย มีชาติ (2550 : 168-169) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นการแบ่งสายงานหลักและสายสนับสนุน โดยพิจารณาจากกระบวนการที่ปฏิบัติในองค์กรและแยกกระบวนการที่มีอยู่แบ่งออกเป็นปฏิบัติ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. สายงานหลัก เป็นกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่หรือกระบวนการหลักขององค์กรในการแปลสภาพ ปัจจัยนำเข้าเป็นปัจจัยนำออกและส่งมอบผลผลิตหรือผลลัพธ์สู่สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของบุคลากรสายหลักจะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรโดยตรง เช่น สายงานหลักของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างาน หัวหน้าครูช่วงชั้นและหัวหน้าครูสายชั้นถือเป็นบุคลากรสายงานหลักทำหน้าที่บริหารจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างผลผลิตของสถานศึกษาโดยตรง

2. สายสนับสนุน เป็นกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่หรือกระบวนการหลักขององค์กร งานในสายสนับสนุนไม่ได้มีส่วนโดยตรงในการสร้างผลผลิต

และการให้บริการ งานในกลุ่มงานสนับสนุนจะเป็นเรื่องของการอำนวยความสะดวกและช่วยให้ งาน ในสายงานหลักดำเนินไปด้วยดี สายงานสนับสนุนในองค์กรได้แก่ งานบำรุงรักษา ระบบ การทำงานในองค์กร ตัวอย่างงานสนับสนุนได้แก่ งานด้านการบริหารบุคคล งานด้านธุรการ งานบริหารงานทั่วไป งานบัญชี งานสารบรรณและเอกสาร งานประชาสัมพันธ์และสารสนเทศ

ศิริ ถีอาสนา (2557 : 130-133) กล่าวว่า Balanced Scorecard (BSC) คือ ระบบหรือกระบวนการ ในการบริหารงานชนิดหนึ่งที่สำคัญการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) เป็นกลไกสำคัญ Kaplan และ Norton ได้ให้นิยามล่าสุดของ Balanced Scorecard ไว้ว่า เป็นเครื่องมือทางด้าน การจัดการที่ช่วยในการนำ กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยอาศัยการวัดหรือประเมิน (Measurement) ที่ จะช่วยทำให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญ ต่อความสำเร็จขององค์กร (Alignment and Focused) กระบวนการในการพัฒนาและจัดทำ Balanced Scorecard ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทางกลยุทธ์ ได้แก่ การทำ SWOT Analysis เพื่อให้ได้ทิศทาง และกลยุทธ์ ขององค์กรที่ชัดเจน
2. กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์หลัก (Strategic Themes) ที่สำคัญขององค์กร
3. วิเคราะห์และกำหนดว่า Balanced Scorecard ขององค์กรควรมีทั้งหมด 4 มุมมอง ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้
 - 3.1 มุมมองด้านการเงิน
 - 3.2 มุมมองด้านลูกค้า
 - 3.3 มุมมองด้านกระบวนการภายใน
 - 3.4 มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา
4. จัดทำแผนที่ทางกลยุทธ์ (Strategy Map) ระดับองค์กรโดยกำหนดวัตถุประสงค์ ที่สำคัญภายใต้แต่ละมุมมอง โดยพิจารณาว่าในการที่องค์กรจะสามารถดำเนินงาน และบรรลุ วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ขององค์กรได้นั้นต้องบรรลุวัตถุประสงค์ด้านใดบ้าง
5. กลุ่มผู้บริหารระดับสูงต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อยืนยันและเห็นชอบในแผนที่ ทางกลยุทธ์ที่สร้างขึ้น
6. ภายใต้วัตถุประสงค์แต่ละประการ ต้องกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์ในด้าน ต่าง ๆ ทั้งในด้านของตัวชี้วัด ฐานข้อมูลในปัจจุบัน เป้าหมายที่ต้องบรรลุ รวมทั้งแผนงาน กิจกรรม หรือโครงการ (Initiatives) ที่ต้องทำ ซึ่งภายในขั้นตอนนี้สามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

6.1 การจัดทำตัวชี้วัด

6.2 การกำหนดเป้าหมาย โดยอาศัยข้อมูลในปัจจุบัน

6.3 การจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่จะต้องทำเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

7. เมื่อจัดทำแผนงานหรือโครงการเสร็จแล้ว สามารถจะแปลงตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับองค์กรให้เป็นของผู้บริหารรองลง ไปเพื่อให้ผู้บริหารระดับรอง ๆ ลงไปได้จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนงานหรือโครงการหลักและกำหนดตัวชี้วัดให้กับผู้บริหารในระดับรอง ๆ ลงไป Balanced Scorecard เป็นหลักการที่มีความยืดหยุ่น

เกรก (Gregg, 1967 : 274) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารทั้งในด้านการบริหารทั่วไปและการบริหารการศึกษา 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตัดสินใจสั่งการ (Decision-making)
2. การวางแผน (Planning)
3. การกำหนดอำนาจหน้าที่หรือการจัดองค์การ (Organizing)
4. การเสนอรายงานหรือการสื่อข้อความ (Communicating)
5. การใช้อิทธิพล (Influencing)
6. การประสานงาน (Coordinating)
7. การประเมินผลงาน (Evaluation)

แรมเซเยอร์ และคณะ (Ramseyer and et al. 1995 : 18) ได้กล่าวถึง กระบวนการของการบริหารสถานศึกษาไว้โดยแบ่งตามงานไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1. งานพัฒนาการสอนและหลักการ
2. งานธุรการ การเงินและการบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. งานเป็นผู้นำชุมชนที่ตั้งอยู่
4. งานบุคคล
5. งานอาคารสถานที่
6. งานจัดการรับส่งนักเรียน
7. งานจัดระบบบริหาร โรงเรียน
8. งานปกครองดูแลนักเรียน

สรุปได้ว่า กระบวนการของการบริหารสถานศึกษาเป็นขั้นตอนและหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยมีการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามกระบวนการหลัก คือ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การประสานความร่วมมือ การควบคุม และการประเมินผล

บริหารสถานศึกษาตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องทราบถึงกระบวนการทุกขั้นตอนในสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้
พัติน แสงจวง (2554 : 63-68) ได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

1. ทฤษฎีบทบาทตามมุมมองของนักสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม บทบาท คือ พฤติกรรมส่วนใหญ่ที่บุคคลแสดงออกทุกวัน บทบาททางสังคมในแต่ละแห่งถูกกำหนดขึ้นตามสิทธิ หน้าที่ ความคาดหวัง และพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับได้ที่บุคคลหนึ่งจะต้องปฏิบัติในสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งนักคิดกลุ่มสังคมวิทยาได้จำแนกบทบาทออกเป็น 5 บทบาท ดังนี้

1.1 บทบาทด้านวัฒนธรรม เป็นบทบาทที่กำหนดตามหลักของวัฒนธรรม เช่น นักบวช หรือพระ เป็นต้น

1.2 บทบาททางสังคมที่จำแนกไว้แตกต่างกัน ไว้แตกต่างกัน เช่น นายอำเภอ ครู พยาบาล เป็นต้น

1.3 บทบาทเฉพาะสถานการณ์ เช่น พยานอยู่ในเหตุการณ์

1.4 บทบาททางชีวะ - สังคมวิทยา เช่น มนุษย์ในระบบธรรมชาติ

1.5 บทบาทตามลักษณะเพศ เช่น เพศชาย เพศหญิง เป็นต้น

2. ทฤษฎีบทบาทในมิติพฤติกรรมทางสังคม มีหลักดังนี้

2.1 การแบ่งหน้าที่ในสังคมให้อยู่ในรูปของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระดับต่าง ๆ ที่เรียกว่า บทบาท

2.2 บทบาททางสังคม จะรวมพฤติกรรมที่เหมาะสมและพฤติกรรมที่ควร ซึ่งแนวทางปฏิบัติทั่วไปในสังคมหรือที่เรียกว่า บทบาทความคาดหวัง

2.3 บทบาทบางบทบาทมีข้อกำหนดไว้และสร้างขึ้น เพื่อให้บุคคลดำรงตำแหน่งนั้นต้องปฏิบัติตามบทบาท มิฉะนั้นหากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ

2.4 เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป บทบาทที่กำหนดอาจล้าสมัยหรือไม่ถูกต้องจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมตามไปด้วย

2.5 เมื่อบุคคลปฏิบัติตามบทบาทได้เป็นอย่างดีอาจได้รับรางวัล แต่หากไม่ปฏิบัติตาม บทบาทก็อาจได้รับโทษ ด้วยเหตุนี้แต่ละคน แต่ละหน่วยงานจึงต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ศิริชัย ชินะดังกูร (2554 : 24-25) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่า วิธีการบริหารแบบเดิมที่ต้องรับคำสั่งจากส่วนกลาง ตั้งแต่งานวิชาการ หลักสูตร งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนการแก้ปัญหาที่ต้องเสนอเรื่องขึ้นไปตามลำดับ

เมื่อการบริหารเข้าสู่ระบบการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานบทบาทของผู้บริหารเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จนอกเหนือจากความเป็นนักประสิทธิผลของผู้บริหารแล้วผู้บริหารต้องมีบทบาทดังนี้

1. บทบาทของแบบผู้นำการพัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือขององค์กรบุคคลหรือคณะกรรมการมีความอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการควบคู่ไปกับการรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
2. บทบาทในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตัดสินใจเองโดยใช้กระบวนการกลุ่มข้อมูลสารสนเทศและกระบวนการตัดสินใจ
3. บทบาทในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นมืออาชีพทั้งในด้านมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรมให้มีความสามารถและทักษะทั้งในด้านหน้าที่และกระบวนการมีการพัฒนาตนเอง ให้ทันสมัยในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
4. บทบาทในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในครูทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้วิธีเรียนครูเปลี่ยนวิธีสอนจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
5. บทบาทในการให้โอกาสครูอยู่ในฐานะผู้ร่วมงานร่วมตัดสินใจเป็นนักพัฒนาและนักปฏิบัติร่วมกับผู้บริหารและคณะกรรมการวางแผนพัฒนาระยะยาว (ธรรมนูญโรงเรียน) และการจัดทำแผนประจำปี
6. บทบาทของการเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดีประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาทุกด้านอย่างต่อเนื่องสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้ผู้ปกครองและชุมชนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับผู้ร่วมหุ้นผู้สนับสนุนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพช่วยเหลือดูแลทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในกรณีเกิดปัญหาขึ้นในโรงเรียน

วันทนา เมืองจันทร์ (ออนไลน์, 2556) กล่าวว่า ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำงานด้วยจิตใจที่แน่วแน่ มั่นคงโดยฝึกอุทิศตนและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหานั้นปการที่จะต้องเผชิญและต้องหาทางแก้ไขให้สำเร็จ ดังนั้นการแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้บริหารและแสดงให้เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งจะต้องเป็นบทบาทที่ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมคาดหวังว่าผู้บริหารควรจะเป็น ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารควรจะเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งมีการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับพร้อม ๆ กับการเป็นนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และลึกซึ้งตลอดจนมีความรู้ ความสามารถที่จะก้าวให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของชุมชน ของสังคมและของโลก ด้วยการพัฒนาสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เพื่อสร้างสรรค์ศรัทธา ความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารให้บังเกิดแก่ทุกคน นอกจากนี้บทบาทในฐานะผู้ช่วยเหลือ เกื้อกูล ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาก็ยังเป็นบทบาทที่จำเป็นในยุคสมัยของสังคมวัตถุนิยมซึ่งให้ความสำคัญด้านวัตถุมากกว่าการเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านจิตใจ ผู้บริหารที่มีจิตใจที่พร้อม จะเป็นผู้ให้ยอมเป็นผู้ที่สมควรแก่การยกย่องสรรเสริญ ประการสำคัญถ้าผู้บริหารสามารถใช้ปัญญา ในการกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ก็จะทำให้การแสดงบทบาทต่าง ๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้บทบาทในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลก็จะทำให้เป็นผู้บริหาร มีอาชีพเพราะตัดสินใจไม่พลาด ส่วนอีกบทบาทหนึ่งที่ไม่ควรละเลยก็คือการเป็นนักพูดที่มีศิลป์ มีศิลปะในการเจรจาต่อรองตลอดจน เป็นนักฟังที่ดีที่พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้คนรอบข้าง อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน เมื่อมีผู้รับฟังปัญหา ข้อขัดข้องใจผู้บริหารที่สามารถแสดงบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว และบทบาทอื่น ๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมก็ย่อมจะ นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แมค โคนัลด์ และสเชลเลนเบิร์ก (McDonald and Schellenberg. 1971 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทในเชิงพฤติกรรมทางสังคมว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมคาดหวังให้บุคคลนั้นประพฤติ

บรูม และเซลนิก (Broom and Selznick. 1977 : 34-35) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ
2. บทบาทที่ควรกระทำ เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้

3. บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นทั้งนักพูดที่มีศิลปะและเป็นนักฟังที่ดีในด้านผู้นำทางวิชาการและผู้นำทางการพัฒนาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านวิชาการในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้ที่มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานบริหารสถานศึกษาด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล แน่วแน่ มั่นคง เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ดี

หลักธรรมาภิบาล

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

สุทัศน์ สุธาทิกุลสมบัติ (2550 : 1) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ธรรมาภิบาล (Governance) ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรที่มีรูปแบบ (Formal) และ ไม่มีรูปแบบ (Informal) ซึ่งคนที่อยู่ในองค์กรนั้น เป็นผู้ตัดสินใจการกระทำตามโครงสร้างและแนวทางที่ได้กำหนดไว้

เสริม เกื้อสังข์ (2551 : 23) ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง ธรรมาภิบาล เป็นหลักการคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดีเพื่อเป็นการรับรองว่า ในองค์กรจะไม่มีกรณีร้ายแรง บังหลวม ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาคือสิ่งที่รับรองว่า สถานศึกษาไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการพัฒนา แต่เป็นการประกันว่า สถานศึกษานั้นมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและตรวจสอบได้

สันถวันท์ พยาเลียยง (2552 : 5) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมี การเชื่อมโยงองค์ประกอบ ทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่าง มั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2553 : 1) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง การใช้ธรรมาภิบาลในระดับกิจการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแปลธรรมาภิบาลอย่างเป็นทางการว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีระดับภาครัฐ อาจใช้คำว่า ชรรมรัฐหรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไม่ว่าจะนำธรรมาภิบาลไปใช้ที่ใด หรือในระดับใด แนวทางและ หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล ดูเหมือนจะคล้ายคลึงกัน คือ การตั้งอยู่ในความถูกต้องและเป็นธรรมสังคมชุมชนก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ปชาน สุวรรณมงคล (2558 : 5) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง หลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติโดยยึดหลัก เหตุผล และความเป็นธรรม กล่าวอีกในแง่มุมหนึ่ง ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ และแนวทาง สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด

ปีแอร์ (Pierre. 2000 : 2-3) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง การปกครอง การบริหารภาครัฐ และนโยบายสาธารณะของรัฐที่ต้องมีความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบต่อ

สาธารณะ การกระทำหรือกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตยในการควบคุม สั่งการ กำหนด และการบริหารนโยบาย

เคเจ (Kjare, 2006 : 3) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่มีหลักการความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยการร่วมมือจากภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถควบคุมดูแลตลอดจนตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ยึดหลักความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาองค์กรและประเทศให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการได้ให้ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 29) ได้กำหนด ความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติและอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความ โปร่งใสและความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

สันถวานท์ พยาเลียย (2552 : 22) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งจะต้องเกิดขึ้นในองค์กรราชการเป็นศูนย์การบริการภาครัฐ อันเป็นหน่วยงานที่ต้องบริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม หากกลไกของรัฐสามารถเดินได้อย่างถูกต้องบริสุทธิ์ ยุติธรรม และ โปร่งใส ก็จะทำให้ประชาชนได้รับการดูแลหรือได้รับบริการที่ดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในส่วนรวมอย่างแท้จริง

สมคิด มาวงศ์ (2554 : 76) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นระบบการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยนั้นหรือการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นเงื่อนไขสำเร็จของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และสิบเนื่องมาจยังฉบับที่ 10 อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหลือทั้งหมด ซึ่งต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการที่ดีทั้ง 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น

หลักปฏิบัติในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ รวมถึงระดับภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในระยะเร่งด่วน รวมทั้งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและวางรากฐานระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริงอีกด้วย

ประธาน สุวรรณมงคล (2558 : 28-30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในภาครัฐมีเป้าหมายอยู่ที่การประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐอย่างจริงจังมากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ มีความคุ้มค่ามากขึ้น ซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจจากประชาชนผู้รับบริการ

2. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานมากกว่าการทำเสร็จ เหมือนเช่นที่ผ่านมาในอดีต การให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานทำให้มีความคุ้มค่ามากขึ้น โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น มีตัวชี้วัดที่ถูกระบุกำหนดไว้ก่อนการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจของประชาชนนับเป็นตัวประเมินที่สำคัญ

3. ช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้มากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบของภาครัฐให้รัดกุมและเปิดเผยต่อสาธารณะให้รับรู้กันทั่วไป เช่น การมีกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ การมีกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามฮั้วประมูลงานของภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงมีองค์กระอิสระในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

4. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีความตระหนักถึงความสำนึกรับผิดต่อประชาชนและองค์กรมากขึ้น ซึ่งความสำนึกรับผิดชอบมีส่วนทำให้การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐมีการระมัดระวังการกระทำที่มีผลต่อสาธารณะหรือประชาชนมากขึ้น และหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็ต้องพร้อมที่จะรับผลของการกระทำนั้นโดยไม่หลบเลี่ยงหรือโยนความผิดให้บุคคลอื่นหรือหนึ่งเฉย

5. ช่วยทำให้ระบบราชการเป็นระบบเปิดและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้ ระบบการบริหารภาครัฐในอดีต มักเป็นระบบที่ปิด โดยประชาชนไม่รู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารงานของภาครัฐมากนัก และข้อมูลส่วนใหญ่ถูกพิจารณาว่า ไม่เปิดเผยหรือเป็นความลับ แต่เมื่อมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ทำให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของภาครัฐและให้สิทธิแก่ประชาชนในการยื่นขอข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐได้ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อสาธารณะผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารหรือเว็บไซต์ของ

หน่วยงาน เป็นต้น และประชาชนยังมีช่องทางในการร้องเรียน การเสนอความคิดเห็นผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ของรัฐอีกด้วย

6. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐยึดกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าการใช้ดุลพินิจหรือตามอำเภอใจ โดยมีการวางมาตรฐานการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจหรือแต่ละงานไว้ชัดเจน ทำให้การใช้กฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอาจลดลงไป

7. ทำให้ระบบบริหารภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

8. ทำให้บุคลากรภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นผู้ให้บริการประชาชนมิใช่เจ้านายของประชาชนหรือผู้มีสถานภาพเหนือกว่าประชาชน

คริสเตนเซน และแลกริด (Christensen and Laegreid. 2003 : 121) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ผู้รับบริการและในขณะเดียวกัน คุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นหน่วยงานของรัฐและมีสถานะเป็นองค์การอิสระอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ

เดนฮาร์ด และเดนฮาร์ด (Denhardt and Denhardt. 2003 : 42-43) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับประชาชน และแนวความคิดเรื่องของการเป็นพลเมือง ชุมชน และประชาสังคม ดังการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน และการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการให้คุณค่าในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การกระจายอำนาจให้แก่ชุมชน ทำให้บทบาทหน้าที่ของภาครัฐเปลี่ยนแปลงไปจากผู้ปฏิบัติเป็นผู้สนับสนุน กำกับ ติดตามผล ทำให้กระบวนการหลาย ๆ ด้านขององค์การภาครัฐต้องปรับบทบาทหน้าที่ รวมทั้งทบทวนถึงแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานถึงผลประ โยชน์สาธารณะ และการตระหนักว่าการมีความรับผิดชอบรับการตรวจสอบสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางที่สำคัญแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบของของสถานศึกษามีกระบวนการจัดการที่สามารถนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้

ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551 : 36) ได้กล่าวถึง ลักษณะของธรรมาภิบาลว่าถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทั้งในระดับประเทศและระดับองค์กร ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กร ไม่แสวงหากำไรต่าง ๆ แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนและผลักดัน โดยองค์กรระหว่างประเทศจำนวนมากในช่วงเกือบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาและได้รับการตอบรับอย่างดีในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย แนวคิดนี้ยังสามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารเมืองได้ด้วย ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงการทำให้เกิดการจัดการปกครองที่ดีในระดับภายในหน่วยงานปกครองท้องถิ่นระดับองค์กรแต่ละแห่งเท่านั้น หากยังหมายถึง การบริหารจัดการเมืองในขอบเขตพื้นที่ของเมือง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลากหลาย กว้างขวาง เกินกว่าเพียงหน่วยงานราชการหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น แต่รวมถึงบทบาทของธุรกิจ ร้านค้า สถานศึกษา สถานประกอบการของเอกชน และองค์กรการกุศล มูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ ด้วย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กำหนดลักษณะของธรรมาภิบาลไว้ว่า สืบเนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า แต่ละหลักสามารถจำแนกใช้ในการบริหารเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ องค์กรที่มีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี จะช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐและระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกันการกำหนดบทบาทของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนในระดับประเทศจะมีผลต่อบทบาทภารกิจและการบริหารจัดการของระดับภาครัฐและระดับองค์กรด้วย

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ออนไลน์. 2556) ได้กำหนดลักษณะของธรรมาภิบาลประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีกรอบกฎหมายสำหรับการพัฒนา ซึ่งธนาคารโลกได้แยกหลักธรรมาภิบาลออกจากแนวคิดประชาธิปไตย โดยเน้นในเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แต่ถือว่าหลักธรรมาภิบาลกับหลักประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่ไปด้วยกัน เนื่องจากลักษณะหลายอย่างของธรรมาภิบาล เช่น ความรับผิดชอบ และความโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะ และการถูกตรวจสอบโดยสาธารณะ เป็นเงื่อนไขสำคัญของประชาธิปไตย

ปชาน สุวรรณมงคล (2558 : 107-108) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหลักธรรมาภิบาลว่า การสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐเป็นสิ่งสำคัญในยุคที่มีการแข่งขันกันอย่างมากใน กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นระบบบริหารภาครัฐที่เป็นกลไกสำคัญของรัฐบาล สามารถตอบสนอง ความต้องการได้อย่างเป็นธรรม เสมอภาคกันแล้วก็ยอมทำให้บุคลากรของรัฐใช้ความรู้ ความสามารถหรือศักยภาพของตนอย่างเต็มที่เพื่อบรรลุความสมบูรณ์แห่งชีวิตในการทำงานและ ทำให้ระบบบริหารภาครัฐมีธรรมาภิบาลได้

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, Online, 1997) ได้กำหนด ลักษณะของหลักธรรมาภิบาลว่า แนวคิดธรรมาภิบาลได้รับการถ่ายทอดผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ และองค์การพัฒนาเอกชนในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่าง แพร่หลาย โดยเสนอแนวคิดที่ ลักษณะที่สำคัญของการสร้างสถาบันของการปกครองหรือการ ภิบาลและความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะเน้นเรื่องของการ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ หลักธรรมาภิบาลหรือแนวทางใน การจัดการปกครองที่ดีสำหรับสังคมแบบเสรีประชาธิปไตย โดยสรุปจากข้อคิดเห็นของประเทศใน กลุ่ม OECD ได้ดังนี้

1. การมีความชอบธรรมทางการเมืองตามกรอบของกฎหมายและการมีความรับผิดชอบ รับผิดชอบตรวจสอบสาธารณะ
2. การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน
3. การมีระบบตุลาการที่มีความยุติธรรมและน่าเชื่อถือ
4. การมีระบบราชการที่มีความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อสาธารณะ
5. การมีเสรีภาพของประชาชนทางการเมืองแสดงออกและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสังคม
6. การจัดการภาครัฐโดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. การมีความร่วมมือกับองค์การประชาสังคม

โรดส์ (Rhodes, 1997 : 3 ; Citing Pierre, 2000 : 55-59) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหลักธรรมาภิบาล ว่าครอบคลุมอย่างน้อย 6 ลักษณะ โดยสรุปได้ดังนี้

1. การลดบทบาทของรัฐลงโดยการใช้กลไกด้านการตลาดและกึ่งตลาด เพื่อทำหน้าที่ใน การส่งมอบบริการสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทให้บริการสาธารณะแทน หน่วยงานของภาครัฐ เนื่องจากหน่วยงานของภาครัฐมีขนาดเล็กลง เพราะถูกแปรรูปให้เอกชนและ ถูกตัดงบประมาณไป

2. ระบบกำกับดูแลและควบคุมองค์การ บทบาทของหลักธรรมาภิบาลไม่ได้เกี่ยวข้อง เฉพาะการดำเนินธุรกิจของบริษัทโดยตรงเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การกำหนดทิศทางให้กับองค์การ

และดูแลควบคุมการจัดการของฝ่ายบริหารให้ถูกต้องเรียบร้อย ตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้ในหลักการ 3 ประการ คือ

2.1 การเปิดเผยข้อมูล

2.2 มีความซื่อสัตย์

2.3 มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยสามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุมีผล

3. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยมีความหมาย 2 ประการ ดังนี้

3.1 การนำเอาแนวคิดและวิธีการบริหารงานเอกชนมาใช้กับหน่วยงานโดยเน้นการเป็นนักบริหารมืออาชีพ มีการตั้งมาตรฐานและการวัดผลการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณโดยมุ่งที่ผลสำเร็จของงานที่มีความคุ้มค่าเงินและให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการ

3.2 การนำเอาระบบการจูงใจ หรือการส่งเสริมการทำงานอย่างเอกชนมาใช้ในหน่วยงานภาครัฐ เช่น การแข่งขันตามกลไกการตลาด การกระจายงานให้เอกชนรับช่วงไปดำเนินการและค่อย ๆ เปิดเสรีตามกลไกตลาดโดยเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีทางเลือกมากขึ้น

4. การจัดการที่ดี การปกครองที่ดี หมายถึงการใช้อำนาจทางการเมืองในการบริหารประเทศ โดยธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระ มีกรอบของกฎหมายที่สามารถบังคับใช้กับสัญญาต่าง ๆ ได้ บริหารงานด้วยความรับผิดชอบ มีการตรวจสอบสาธารณะ

5. ระบบการบริหารที่เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ของสังคม และการเมืองในการปกครอง การเชื่อมโยงทางสังคม เป็นการชี้ให้เห็นข้อจำกัดในการปกครองโดยรัฐบาลกลาง ถ้าเป็นผู้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากในแต่ละนโยบายประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากมาย รัฐต้องกระตุ้นให้เกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนต่าง ๆ มาช่วยแก้ปัญหาหาร่วมกัน รูปแบบของความร่วมมืออาจเป็นไปได้ทั้งความร่วมมือกันกำหนดกติกา ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ดังนั้น การปกครองที่ดีจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสังคม การเมือง และการบริหาร รวมทั้งการสร้างภาคีหรือเจรจาตกลงร่วมกันให้เกิดผลดี

6. การจัดการภายในองค์กรที่มีค่าใช้จ่ายในการบริหารตนเอง กล่าวคือ องค์กรต้องแลกเปลี่ยนทรัพยากร เช่น เงิน ข้อมูล ความชำนาญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สามารถควบคุมผลลัพธ์ได้อย่างเต็มที่ โดยการจัดตั้งองค์กร เครื่องมือทั้งหลายฝ่ายทั้งรัฐและเอกชน และองค์กรอาสาสมัคร เข้ามาพึ่งพากันในการเพื่อสนับสนุนในการส่งมอบบริการสาธารณะของรัฐให้กับประชาชน

สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาลมีลักษณะที่เป็นแนวคิดในเชิงบวกที่เป็นหลักปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตย คือ ธรรมนูญบาลจะเกิดขึ้นได้โดยมีประชาธิปไตย เป็นพื้นฐานในการสนับสนุน

องค์ประกอบของหลักธรรมนูญบาล

นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมนูญบาลไว้ ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2550 : 28) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมนูญบาลไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นหลักการปกครองโดยกฎหมายนี้มีขึ้นเพื่อความคุ้มครองแก่ประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นเรื่องหนึ่งในบรรดาสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหมดของปัจเจกบุคคล และโดยหลักการนี้ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ อันละเมิดต่อกฎหมายกระทำต่อประชาชนได้ ไม่ว่าในเชิงการตรึงถอนอำนาจของประชาชนด้วยการจำกัดสิทธิเสรีภาพหรือด้วยวิธีการอื่นใด โดยมักจะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุดของรัฐ อาทิ ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ทั้งนี้ หลักการการปกครองภายใต้กฎหมายหรือหลักนิติธรรมนี้ ที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องการตรากฎหมายให้มันสมัยและเป็นธรรมรวมทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิ สถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และการรับโทษทางกฎหมาย

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคนในสังคม ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ได้สะท้อนถึงคุณค่าที่ดีงามของมนุษย์ อาทิ การคุ้มครองและสร้างหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ จริยธรรม และคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง และมาตรการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ขาดจริยธรรมและคุณธรรม

3. หลักความโปร่งใส เป็นการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิ การสร้างกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจ และระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจในองค์การ ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐ และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะและเคารพ ความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบขององค์การรัฐหรือองค์การตามรัฐธรรมนูญ

ในการทำงานเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวม การสร้างระบบการรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น การกำหนดกรอบของรัฐ บุคลากรของรัฐ และองค์การในรัฐธรรมนูญ ในการทำงานตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลักประกันในการทำงานของรัฐที่จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวมและการสร้างระบบการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรในภาครัฐ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การภาครัฐโดยมุ่งเน้นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐ โดยมุ่งเน้นในการทำหน้าที่ของบุคลากรในภาครัฐ และการสร้างเครื่องมือของรัฐในการปรับโครงสร้างระบบราชการ เพื่อตอบสนองในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ได้กำหนดให้การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม เป็นไปตามแนวทางที่กลไกให้รัฐบาลในฐานะผู้ที่กำหนดนโยบายจะได้ปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ตอบสนองหลักความคุ้มค่า

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2551 : 91) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participatory)
2. การปฏิบัติตามกฎ (Rule of Law)
3. ความโปร่งใส (Transparency)
4. ความรับผิดชอบ (Responsiveness)
5. ความสอดคล้อง (Consensus – oriented)
6. ความเสมอภาค (Equity and Inclusiveness)
7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)
8. การมีเหตุผล (Accountability)

วิภาส ทองสุทธิ (2551 : 125) ได้กล่าวไว้ว่า หลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ

4. หลักความมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ เช่น การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

5. หลักความพร้อมรับผิด ความตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม เช่น ธรรมชาติให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 3) ได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก อันเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรวจกฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรดาคณะเจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4. หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจน การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้มีประโยชน์ สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยบรรจงให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้า และ บริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ (2553 : 12) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่ องค์การสหประชาชาติกำหนดหลักปฏิบัติธรรมาภิบาลไว้ 8 ข้อ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิงคือการตัดสินใจที่สำคัญใน สังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบันหรือ ผู้แทน ตามระบอบประชาธิปไตย

2. การปฏิบัติตามกฎธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้อง ตามกรอบของกฎหมายไม่เลือก ไม่ปฏิบัติไม่ลำเอียง มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชน โดยเท่าเทียมกัน ทุกคน ในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

3. ความโปร่งใส ความโปร่งใสเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่าง ตรงไปตรงมา สิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชัน ได้ทั้งในภาครัฐและเอกชน สื่อจะเข้ามา มีบทบาทอย่างมากการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงาน โดยการนำเสนอข่าวสารให้แก่ สังคมได้รับทราบ

4. ความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบเป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ ดีที่สุดในการทำงาน กล้าที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น ๆ

5. ความสอดคล้อง ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของ คนในสังคม ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมาก โดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันและความต้องการ ที่สอดคล้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม การจะพัฒนาสังคม ได้ ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม นั้น ๆ ก่อน

6. ความเสมอภาคเป็น สิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการ ด้านสวัสดิการ ตลอดจนสาธารณูปโภคด้านอื่น ๆ

7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่โดยการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนหรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ โดยมีการพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

8. การมีเหตุผล การมีเหตุผลเป็นความต้องการของทุกในสังคม ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองด้วยเหตุผลที่สมเหตุสมผล การมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้ ถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายและความโปร่งใส

ประธาน สุวรรณมงคล (2558 : 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่สถาบันพระปกเกล้ากำหนดไว้ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ประกอบด้วยหลักการย่อย 6 ประการ คือ

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิในเสรีภาพ ของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาค

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับคามเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างไปจากบัญญัติของกฎหมาย

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและการทำพิจารณา พิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย เมื่อ ไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้

2. การมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลักการย่อย 3 ประการ คือ

2.1 การที่หน่วยงานปลอดการทุจริต ปลอดจากการทำผิดกฎหมาย

2.2 การที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย

2.3 การที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ

3. คุณธรรม ประกอบด้วยหลักการย่อย 4 ประการ คือ
 - 3.1 ความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง
 - 3.2 ความโปร่งใสด้านการให้คุณ
 - 3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษ
 - 3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย
4. สำนักวิจัยฯ ประกอบด้วยหลักการย่อย 4 ประการ คือ
 - 4.1 การให้ข้อมูลเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนและประชาชน
 - 4.2 การเปิดรับความคิดเห็นประชาชน ผู้วางแผน โครงการเชิญชวนในประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ข้อมูลมากขึ้น
 - 4.3 การวางแผนร่วมมือและการตัดสินใจ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ
 - 4.4 การพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชนเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วม
5. ความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักการย่อย 6 ประการ คือ
 - 5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน
 - 5.2 การที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน
 - 5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง
 - 5.5 การมีแผนการสำรอง
 - 5.6 การติดตามและประเมินผลการทำงาน
6. ความโปร่งใส ประกอบด้วยหลักการย่อย 3 ประการ คือ
 - 6.1 การประหยัด การทำงานและผลตอบแทนเป็นไปอย่างเหมาะสมไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์มีผลผลิตและบริการได้มาตรฐาน มีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานทางการเงิน มีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน
 - 6.3 มีความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การมีนโยบายแผนวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย การมีการเป็นผลงานด้านบริการ การมีการประเมินผลการทำงานและผู้บริหารระดับสูง มีสถานะผู้นำ

ปีแอร์ (Pierre, 2000 : 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของการปกครองบริหารภาครัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคสาธารณะ โดยสรุปแนวคิดธรรมาภิบาลจะครอบคลุม 5 หลักการสำคัญ คือ

1. การมีระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการจัดการที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง
2. การมีประสิทธิผลในการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ
3. การมีความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้กรอบของหลักนิติธรรม (rule of law)
4. การมีประสิทธิผลของการบริหารภาครัฐ
5. การมีความร่วมมือของภาครัฐกับภาคประชาสังคม

ไฮเดน (Hyden, 1992 : 7 ; Citing Kjare, 2006 : 164) ได้ชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะของระบบการปกครองธรรมาภิบาลประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

1. มีระบบการบริหารงานด้วยอำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย
2. มีการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาลจะเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการปฏิบัติสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งการนับถือเกียรติของผู้อื่น มีการปฏิบัติต่อกันด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสียหาย เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารภาครัฐที่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความรับผิดชอบในทางการเมือง
3. ระบบการบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในทางการเมืองมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ขณะดำรงตำแหน่งทางสาธารณะ และสังคม สาธารณะให้ความไว้วางใจ ให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณะ
4. ความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล และรับการตรวจสอบสาธารณะ

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการบริหารงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ถูกต้อง ชอบธรรม เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยยึดหลัก 6 หลัก ดังนี้

1. นิติธรรม เป็นการกำหนดคกฏ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาด่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ทันสมัย เทียงธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาด่าง ๆ เหล่านั้นร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมที่มีการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

2. คุณธรรม เป็นการยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม มีการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้บุคลากรในสถานศึกษาถือปฏิบัติ โดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ สังกม ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้ความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย คิดตัว รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

3. ความโปร่งใส เป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกในการทำงานของสถานศึกษา ให้ความโปร่งใส มีการเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในสถานศึกษาได้อย่างตรงไปตรงมาและสะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีการร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่ การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่รวมทั้งการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

6. ความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ มีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

คราค (Clarke, 2001 : 3519-A) ได้ศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจ การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหาอยู่ จากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง

คาเซย์-คูเปอร์ และมาเซลล่า (Casey-Cooper and Marcella, 2005 : 22) ได้ศึกษา โครงสร้างหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในเมืองซาน เบอร์นาดีโนทางภาคใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า ความสำเร็จของการบริหารสามารถกำหนดได้ด้วยคุณลักษณะพฤติกรรมกรบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลให้คณะกรรมการรวบรวมความต้องการของนักเรียนและอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการปรับ โครงสร้างและปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่สามารถส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการบริหารสถานศึกษา

เฮนดริก (Hendrik, 2005 : 27) ได้ศึกษา การสังคมสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมันนี พบว่า หลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสอง ได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศทั้งสอง แต่ยังคงขาดความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบการประเมิน เพราะการกำหนดยุทธศาสตร์ในกระบวนการ การจัดทำนโยบายมีการแยกย่อยออกเป็นส่วน ๆ มากเกินไป และยังคงขาดความเข้าใจในความหมายของธรรมาภิบาล

งานวิจัยในประเทศ

สุชิน เรืองบุญส่ง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความ โปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรทัย แสงทอง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารในสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สันถวันท์ พยาเลี้ยง (2552 : 88-97) ได้ศึกษา การบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ครูไม่เคยรับทราบเรื่องการทำประชาพิจารณ์ กฎระเบียบที่นำมาใช้ในโรงเรียน การบริหารขาดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารมักตัดสินใจและยึดเหตุผลตนเองเป็นหลัก ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรฝึกอบรมผู้บริหารให้มีสติปัญญาในการ โน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรอดทนด้วยความจริงใจ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการบริหารโดยมีบุคลากรในชุมชนเข้าร่วม ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการโดยมีคณะครู ผู้ปกครองและชุมชนมาร่วม ประเมินในการบริหาร โรงเรียนและผู้บริหารตั้งคณะกรรมการดูแลระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์

พิรพงษ์ พงศ์ศาสตร์ (ออนไลน์. 2553) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวิณี ชินคำ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร

โรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูต่อการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ จำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมคิด มาวงศ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตาม ความคิดเห็นของครู สังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตาม ประสบการณ์ โดยรวมพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามที่ตั้ง จังหวัด พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนารักษ์ ส่งเสริม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหาร โรงเรียนตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น การบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วันเพ็ญ ร่ายเรื่อง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ ระดับ การศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

ไพฑูรย์ สุขผลานันท์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ

สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประเภทการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามประเภท และเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลตามการบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการดำเนินการของสถานศึกษาให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากสถานศึกษามีการดำเนินการที่มีความโปร่งใส ต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบให้เป็นที่น่าเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน โดยหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ประสบผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายได้มาตรฐานตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ช่วยให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และก้าวสู่ความเป็นเลิศได้นอกจากนั้นยังควรพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม ดี เก่ง มีสุข ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษายกยวาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี
ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12,167 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในจังหวัด
จันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่ม
ตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตาม
สัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม
ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน
จำนวน 38 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 7 คน ครูผู้สอน จำนวน 94 คนและผู้บริหาร
สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน ครูผู้สอน จำนวน 224 คน แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู
ขนาดใหญ่	180	1,231	5	38
ขนาดกลาง	230	3,041	7	94
ขนาดเล็ก	218	7,267	7	224
รวม	628	11,539	19	356

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ เบสต์และคาห์น (Best and Kahn) ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)

- 5 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับมาก
- 3 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ
2. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลอง ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.33 – 0.79
5. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าว โดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)
 - 4.51 – 5.00 หมายถึง มีบทบาทการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.51 – 4.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารอยู่ในระดับมาก
 - 2.51 – 3.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.51 – 2.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารอยู่ในระดับน้อย
 - 1.00 – 1.50 หมายถึง มีบทบาทการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เปรียบเทียบตามขนาดของ

สถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (%)

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC)

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 การทดสอบค่าที (t-test)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
MS	แทน	ค่า Mean of Square
df	แทน	ค่า Degree of Freedom
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการศึกษายบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร และครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

รายการ	n = 375	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ประสบการณ์มาก	166	44.27
ประสบการณ์น้อย	209	55.73
รวม	375	100.00
2. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดใหญ่ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)	43	11.47
ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน)	101	26.93
ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา)	231	61.60
รวม	375	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานมาก จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.73 มีขนาดของสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.47 สถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.93 และสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ดังตาราง 3 - 9

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้าน

บทบาทการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. นิติธรรม	4.19	0.49	1	มาก
2. คุณธรรม	4.19	0.49	1	มาก
3. ความโปร่งใส	4.17	0.50	3	มาก
4. การมีส่วนร่วม	4.12	0.52	6	มาก
5. ความรับผิดชอบ	4.15	0.50	5	มาก
6. ความคุ้มค่า	4.16	0.42	4	มาก
รวม	4.16	0.48		มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ นิติธรรม ($\bar{X} = 4.19$) คุณธรรม ($\bar{X} = 4.19$) ความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.17$)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตาม
 หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
 ด้านนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านนิติธรรม	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานใน สถานศึกษาที่ชัดเจนเอื้อต่อการกำกับติดตามดูแล	4.21	0.65	4	มาก
2. มีการยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทาง ราชการในการปฏิบัติงาน	4.25	0.64	3	มาก
3. มีการลงโทษผู้ประพฤตินอกตามระเบียบราชการด้วย ความยุติธรรม	4.16	0.77	6	มาก
4. มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อใช้ใน สถานศึกษา	4.13	0.66	7	มาก
5. มีการดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด	4.27	0.75	2	มาก
6. บุคลากรพร้อมใจและเต็มใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	4.20	0.69	5	มาก
7. มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้รัดกุม	4.09	0.77	8	มาก
8. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ตามระเบียบ	4.36	0.65	1	มาก
รวม	4.02	0.43		มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
 น้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X} = 4.36$)
 มีการดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ($\bar{X} = 4.27$) และ
 มีการยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.25$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านคุณธรรม
 โดยรวมและรายชื่อ

ด้านคุณธรรม	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.22	0.71	2	มาก
2. บริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยัน	4.21	0.72	3	มาก
3. มีความเสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม	4.21	0.74	4	มาก
4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร ในสถานศึกษา	4.19	0.74	6	มาก
5. สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์	4.25	0.67	1	มาก
6. ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง	4.19	0.71	5	มาก
7. ส่งเสริมให้บุคลากรมีความอดทนต่อความยุ่งยาก ในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่จนสำเร็จ	4.17	0.67	7	มาก
8. ส่งเสริมให้บุคลากรไม่ลดละความพยายาม เมื่อพบความล้มเหลว และประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดี	4.10	0.71	8	มาก
รวม	4.19	0.49		มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
 น้อย 3 ลำดับแรก คือ สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.25$) ปฏิบัติตน
 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.22$) และบริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยัน
 ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้าน
 ความโปร่งใส โดยรวมและรายชื่อ

ด้านความโปร่งใส	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่ สถานศึกษาได้รับ	4.19	0.77	3	มาก
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการ	4.32	0.68	1	มาก
3. มีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างเป็นระบบและชัดเจน	4.19	0.74	2	มาก
4. มีการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน พัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4.16	0.71	5	มาก
5. มีการเปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบการบริหารงาน ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้	4.15	0.72	6	มาก
6. มีการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ	4.18	0.70	4	มาก
7. มีการประกาศนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และเปิดเผย	4.14	0.74	7	มาก
8. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆ ให้สาธารณชนทราบอย่างกว้างขวาง	4.06	0.75	8	มาก
รวม	4.17	0.50		มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็น รายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมาก
 ไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบของทาง
 ราชการ ($\bar{X} = 4.32$) มีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบและชัดเจน
 ($\bar{X} = 4.19$) และมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ($\bar{X} = 4.19$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้าน
 การมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วม	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กร อื่น ๆ ในชุมชน	4.14	0.77	3	มาก
2. มีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนร่วมกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	4.07	0.75	8	มาก
3. มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นใน การพัฒนาสถานศึกษา	4.19	0.68	1	มาก
4. มีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา	4.11	0.75	6	มาก
5. มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	4.12	0.72	5	มาก
6. มีการเปิด โอกาสและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.13	0.74	4	มาก
7. มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษา	4.09	0.78	7	มาก
8. เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด แผนงานของสถานศึกษา	4.15	0.70	2	มาก
รวม	4.12	0.52		มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ใน
 ระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจาก

มากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.19$) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) และมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 4.14$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับทีและระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้าน
 ความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ

ด้านความรับผิดชอบ	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.21	0.72	2	มาก
2. มีการบริหารงานด้วยความรับผิดชอบ	4.18	0.71	3	มาก
3. มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ	4.13	0.76	6	มาก
4. มีการกำหนดภารกิจของบุคลากรให้ปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบ	4.15	0.70	5	มาก
5. มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ	4.22	0.72	1	มาก
6. ยอมรับผลจากการบริหารงานทั้งผลดีและผลเสีย	4.10	0.73	8	มาก
7. มีการดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการบริหารงานอย่างจริงจัง	4.15	0.71	4	มาก
8. มีการติดตามผลการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.69	7	มาก
รวม	4.12	0.50		มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.22$)

มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.21$) และมีการบริหารงานด้วยความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.18$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้าน
 ความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ

ด้านความคุ้มค่า	n = 375			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. มีการสำรวจความต้องการในการใช้ทรัพยากร	4.15	0.76	5	มาก
2. มีการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ สูงสุด	4.14	0.72	6	มาก
3. มีการจัดสรรพื้นที่ในสถานศึกษาให้สามารถใช้ ประโยชน์ได้มากที่สุด	4.18	0.73	3	มาก
4. มีการควบคุมให้ใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาอย่าง ประหยัด	4.10	0.73	8	มาก
5. มีการรณรงค์การใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัด	4.13	0.73	7	มาก
6. มีการรณรงค์ให้บุคลากรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ ธรรมชาติ	4.21	0.72	2	มาก
7. มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคาร สถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	4.17	0.71	4	มาก
8. มีการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าที่สุด	4.22	0.73	1	มาก
รวม	4.16	0.54		มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ด้านความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมาก
 ไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) มีการรณรงค์ให้
 บุคลากรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.21$) และมีการจัดสรรพื้นที่ในสถานศึกษาให้
 สามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
 ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตาม
 ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา ดังตาราง 10-18

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ใน
 การทำงาน

บทบาทการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประสบการณ์ในการทำงาน				t	p
	ประสบการณ์ มาก		น้อย			
	(n = 166)		(n = 209)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. นิติธรรม	4.21	.46	4.16	.53	-1.03	.04*
2. คุณธรรม	4.16	.39	4.16	.46	.03	.03*
3. ความโปร่งใส	4.18	.46	4.16	.55	-0.35	.03*
4. การมีส่วนร่วม	4.14	.47	4.16	.54	.23	.03*
5. ความรับผิดชอบ	4.14	.47	4.16	.54	.23	.03*
6. ความคุ้มค่า	4.16	.39	4.16	.46	.03	.03*
รวม	4.17	.44	4.16	.51	.03	.03*

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน
 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

บทบาทการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	SS	df	MS	F	p
1. นิติธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2.95	2	1.47	6.11	.00*
ภายในกลุ่ม	89.78	372	0.24	-	-
รวม	92.73	374	-	-	-
2. คุณธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.56	2	1.42	4.41	.01*
ภายในกลุ่ม	66.09	372	0.25	-	-
รวม	67.65	374	-	-	-
3. ความโปร่งใส					
ระหว่างกลุ่ม	2.84	2	0.78	5.62	.00*
ภายในกลุ่ม	94.09	372	0.17	-	-
รวม	96.93	374	-	-	-
4. การมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	2.05	2	1.02	4.06	.01*
ภายในกลุ่ม	93.85	372	0.25	-	-
รวม	95.90	374	-	-	-
5. ความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	2.05	2	1.02	4.06	.01*
ภายในกลุ่ม	93.85	372	0.25	-	-
รวม	95.90	374	-	-	-

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	SS	df	MS	F	p
6. ความคุ้มค่า					
ระหว่างกลุ่ม	1.56	2	0.78	4.41	.01*
ภายในกลุ่ม	66.09	372	0.17		
ภาพรวม	67.65	374	-	-	-
ระหว่างกลุ่ม	1.56	2	0.78	4.41	.01*
ภายในกลุ่ม	66.09	372	0.17	-	-
รวม	67.67	374	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		4.01	4.14	4.21
ขนาดใหญ่	4.01	-	-0.13*	-0.20*
ขนาดกลาง	4.14	-	-	-0.07*
ขนาดเล็ก	4.21	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 12 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษานขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษานขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษานขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านนิติธรรม

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		4.15	4.11	4.25
ขนาดใหญ่	4.15	-	0.03*	-0.10*
ขนาดกลาง	4.11	-	-	-0.13*
ขนาดเล็ก	4.25	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 13 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านนิติธรรม พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษานขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษานขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารสถานศึกษานขนาดกลาง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านคุณธรรม

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		3.97	4.15	4.24
ขนาดใหญ่	3.97	-	-0.18*	-0.27*
ขนาดกลาง	4.15	-	-	-0.09*
ขนาดเล็ก	4.24	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 14 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านคุณธรรม พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความโปร่งใส

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		3.93	4.18	4.21
ขนาดใหญ่	3.93	-	-0.11*	-0.16*
ขนาดกลาง	4.18	-	-	-0.47*
ขนาดเล็ก	4.21	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 15 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความโปร่งใส พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		3.99	4.10	4.15
ขนาดใหญ่	3.99	-	-0.11*	-0.16*
ขนาดกลาง	4.10	-	-	-0.04*
ขนาดเล็ก	4.15	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 16 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		3.96	4.13	4.19
ขนาดใหญ่	3.96	-	-0.10*	-0.14*
ขนาดกลาง	4.13	-	-	-0.04*
ขนาดเล็ก	4.19	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 17 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความคุ้มค่า

ขนาดของสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
		4.04	4.14	4.18
ขนาดใหญ่	4.04	-	-0.10*	-0.04*
ขนาดกลาง	4.14	-	-	0.14
ขนาดเล็ก	4.18	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 18 แสดงว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านความคุ้มค่า พบว่า สถานศึกษานขนาดใหญ่กับสถานศึกษานขนาดกลาง และสถานศึกษานขนาดใหญ่กับสถานศึกษานขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษานขนาดเล็กมีบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษานขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษานขนาดใหญ่

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12,167 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 628 คน และครูผู้สอน จำนวน 11,539 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 375 คน แบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 38 คน สถานศึกษาขนาดกลาง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 94 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ เบสท์และคาห์น (Best and Kahn) ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือ ขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน
4. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
5. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.73 มีประสบการณ์ในการทำงานมาก จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 และมีขนาดของสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.47 เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.93 และเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60

2. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

3. การเปรียบเทียบการศึกษามหาวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3.1 บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ดังต่อไปนี้

1. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการที่ทำให้ระบบการบริหารสถานศึกษามีความยุติธรรมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงนำหลักการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 3) ได้กำหนดความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติและอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้ถึงถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ธรรมาภิบาล ยังมีความสำคัญหลายประการที่ช่วยในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดีตามกำหนดเวลา และปธาน สุวรรณมงคล (2558 : 28-30) กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า ธรรมาภิบาลช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐอย่างจริงจังมากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ มีความคุ้มค่ามากขึ้น รวมไปถึงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวถึงนโยบายการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานที่มีระบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและมีคุณธรรมในการบริหารงาน มุ่งเน้นการบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างมีระบบ มีคุณธรรมการมีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2560 ก) จึงทำให้บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ ส่งเสริม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ ร่ายเรือง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์มากจะมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าคนที่ มีประสบการณ์น้อย จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันตามที่วันทนา เมืองจันทร์ (ออนไลน์. 2556) ได้กล่าวว่า ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำงานด้วย จิตใจที่แน่วแน่ มั่นคง โดยฝึกอุดมคติ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหานั้นๆ การที่จะต้องเผชิญ ต้องหาทางแก้ไขให้สำเร็จ ดังนั้น การแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้บริหารและแสดงให้เหมาะสมกับตำแหน่งของ ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งจะต้องเป็นบทบาทที่ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมคาดหวังว่าผู้บริหารควรจะเป็น ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารควรจะเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่เข้มแข็งมีการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับพร้อม กับการเป็นนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และลึกซึ้งตลอดจนมีความรู้ ความสามารถที่จะก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สังคม และ โลก ด้วยการพัฒนา สถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สุขผลานันท์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและ รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีภาระหน้าที่งานที่ต่างกัน ไปตามบริบทของสถานศึกษา การที่ สถานศึกษามีขนาดต่างกัน จึงมีการบริหารงานแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ขนาดใหญ่มีครูผู้สอนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก จำเป็นต้องใช้การกระจายอำนาจมากกว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูผู้สอนไม่มากนัก จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดระบบในการบริหารจัดการที่ดี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 29) ได้กำหนดความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติและอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม จึงสอดคล้องกับวิทยากร เชียงกูล (2551 : 19) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการกระจายอำนาจโดยตรงสู่สถานศึกษา เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ส่งผลให้บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด มาวงศ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุเทพ สุภาจาโร (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนเรื่องการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ โดยมีการติดตามผลการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับผลจากการบริหารงานทั้งผลดีและผลเสีย และมีการกำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้
คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนด
หลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- การุณินันท์ รัตนแสนวงษ์. (4 ตุลาคม 2553). “ธรรมาภิบาลกับนิติรัฐ มุมมองภาษาศาสตร์,”
ไทยโพสต์. หน้า 12.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). “เมืองปกครองดี ธรรมาภิบาลในการบริหารเมือง,”
วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์. 1(1) : 36-44.
- จรูณี เก้าเอี้ยน. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการ
ปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). ผู้บริหารแห่งอนาคต (Executive of the Future). กรุงเทพฯ : ฐานบุ๊คส์.
- ณรงค์ วงศ์แดง. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการธุรกิจเครือข่าย ผลิตภัณฑ์
ความงามและสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ บช.ม. (บริหารการตลาด). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2551). เครื่องมือการจัดการ. กรุงเทพฯ : รัตนไตร.
- ชร สุนทรายุทธ. (ม.ป.ป.). หลักการและทฤษฎีทางบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ :
วีอินเตอร์พรีนซ์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : ตีรณสาร.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2554). หลักการบริหาร. พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2556). การบริหารสถาบันเพื่อความเป็นเลิศ. มหาสารคาม : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ :
สถาบันพระปกเกล้า.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

- พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระมหาสุเทพ สุภาจาโร. (2559). การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พศิน แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ดวงกมลพับลิชชิ่ง.
- พีรพงษ์ พงศ์ศาสตร์. (2553). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://202.29.53.32/reruindex/bundit/news/VittayaNipon/peerapong.pdf>. 10 เมษายน 2560.
- ไพฑูรย์ บัวจิต. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สุขผลานันท์. (2558). การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภาวิณี ชินคำ. (2553). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูต่อการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนภรณ์ ส่งเสริม. (2557). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วันชัย มีชาติ. (2550). การบริหารองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2556). บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.moe.go.th/wijai/role.htm>. 11 เมษายน 2560.

- วันเพ็ญ ร่ายเรือง. (2557). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี,” วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 8(3) : 47-53.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การจัดการความรู้. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://qa.siam.edu/KM/KM_Article4.pdf. 9 พฤษภาคม 2560.
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). สถานะการศึกษาไทยปี 2549/2550 : การแก้ปัญหาและการปฏิรูป การศึกษาอย่างเป็นระบบของครุวม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2551). การบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพฯ : อินทภาษ.
- ศิริชัย ชินะตั้งกูร. (2554). หลักและวิธีการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี.
- ศิริ ถิอาสนา. (2557). เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (มกราคม-มีนาคม 2553). “ธรรมาภิบาล,” 6 หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล. 33(125) : 1-3.
- ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ. (2557). คู่มือการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://pdo.vec.go.th>. 18 มิถุนายน 2560.
- สมคิด มาวงศ์. (2554). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตาม ความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- สันถวันท์ พยาเลี้ยง. (2552). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของ สถานศึกษานิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ฯ.
- _____. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560 ก). **นโยบายการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : http://personnel.obec.go.th/personel-office/FILES_UPLOAD. 24 มีนาคม 2561.
- _____. (2560 ข). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2560.** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.mathayom9.go.th/webspm9/data/policy_obec60.pdf. 9 พฤษภาคม 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงาน ฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2551). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.** กรุงเทพฯ ฯ : โกลบอลอินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2552). **คู่มือการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ ฯ : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). **การปฏิบัติงานราชการยุคใหม่ และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์.** กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2556). **ธรรมเนียมบาล สดค.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://www.socgg.soc.go.th/History1.htm>. 2 เมษายน 2560.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554).** กรุงเทพฯ ฯ : สำนัก ฯ.
- สุชิน เรืองบุญส่ง. (2551). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุทัศน์า สุทธิกุลสมบัติ. (2550). **ธรรมาภิบาล (Good Governance) คืออะไร.** (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : <http://ipc.wikipedea.ovg/wiki>. 12 เมษายน 2560.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ ฯ : ปัญญาชน.
- เสริม เกื้อสังข์. (2551). **การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ภูเก็ต : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อรรถัย แสงทอง. (2552). **หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน.** วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์).
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉริยา วิริยาภิรมย์. (2550). **เทคนิคการบริหาร**. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

Broom L. and Selznick P. (1977). **Socology**. New York : Harper and Row.

Campbell, R. F. (1977). **Introduction to Education Administration**. 5 th ed. New York : McGraw-Hill.

Christensen, T. and Laegreid, P. (2003). **New Public Management : The Transformation of Idea**. Aldershot : Ashgate Publishing.

Casey - Cooper and Marcella. (2005). **Educational Governance of the Morongo Unified School**. (Online). Available from : <http://www.proquest.umi.com/pqdweb?index.20> May 2017.

Clarke, Vicki C.B. (2001). **In Search of Good Governance : Decentralization and Democracy in Ghana**. Illinois : Northern Illinois University.

Denhardt, J.V. and Denhardt, R.B. (2003). **The New Public Service : Serving not Steering**. New York : M.E. Sharpe.

Fester, J. and Kettl, D. (1991). **The Politics of the Administrative Process**. New Jersey : Chatham House Publisher.

Flippo, E.B. (1984). **Personnel Management**. 6 th ed. New York : McGraw-Hill.

Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill.

Gorton, A.R. (1983). **School Leadership and Administration : Important Concepts, Case Studies, and Simulations**. Dubuque, Iowa : Wm. C. Brown.

Gregg, R.T. (1967). **The Administrative Process**. New York : Harper & Row.

Hendrik, J.T. (2005). **Donors and Good Governance : Analysis of a Policy Discourse in the Netherlands and Germany**. Netherlands : University of Twente.

Hodgson, S. (1969). **Public Administration**. Canada : McGraw-Hill.

Hoy, W.K. and Miskel., C.G. (2001). **Educational Administration : Theory-Research-Practice**. 6 th ed. New York : McGraw-Hill.

Jesse, B. (1999). **Essentials of Psychological Testing**. New York : Harper & Row.

Knezevich, S.J. (1984). **Administration of Public Education**. New York : Harper & Row.

- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," **Journal of Education and Psychological Measurement**. 4 (5) : 4483-A.
- Kjare, A.M. (2006). **Governance**. Cambridge : Polity Press.
- Koontz, H and Odonnell, C. (2001). **Essentials of Management**. New York : McGraw-Hill.
- McDonald and et al. (1971). **Selected Reading and Project : In Social Psychology**.
New York : Random House.
- OECD. (1997). **Governance in Transition**. (Online). Available from :
<http://oecd.org/puma/online.htm>. 15 May 2017.
- Pierre, J. (2000). **Debating Governance**. New York : Oxford University Press.
- Ramseyer and et al. (1995). **Factor Affecting Education Administration**. Ohio : Ohio State
University.
- Sergiovani, J. (1989). **Schooling for Tomorrow**. Boston : Allyn and Bacon.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวอิสริย์ ปานงาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ชันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสุเมธ พรพานิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ชันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียมาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวธันยนิษฐ์ บุญพิทักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ชันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านหนองคล้า (จางินต์ รุจิรวงศ์ อุปถัมภ์ ๒)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ขันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขขลิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่านคือนางเกษร จันทวังโส เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญบุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพลงช้างเผือก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ขันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียมาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่านคือนางแก้วฟ้า สมุทรชีวะ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญบุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/๐๑๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน _____ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ชันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียมาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวนรมน ชันดี นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสถานศึกษาของท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๑๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน _____ ชุด

ด้วยนางสาวนรมน ชันดี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวนรมน ชันดี เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๐๐

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

คำชี้แจง

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม

นางสาวนรมน ชันดี

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
2. ขนาดของสถานศึกษา
 - () ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)
 - () ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121- 300 คน)
 - () ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
โปรดอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับใดโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ
ให้ตรงกับระดับบทบาทการบริหารตามคะแนนซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับมาก
- 3 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีบทบาทการบริหารระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

	บทบาทการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับบทบาทการบริหาร				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารมีความสามารถในการแสวงหา ความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ		✓			

จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงว่า บทบาทการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในประเด็น
ผู้บริหารมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ มีระดับบทบาท
การบริหารอยู่ในระดับมาก เป็นต้น

บทบาทการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับบทบาทการบริหาร				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	นิติธรรม มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานใน สถานศึกษาที่ชัดเจนเอื้อต่อการกำกับติดตามดูแล					
2	มีการยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของ ทางราชการในการปฏิบัติงาน					
3	มีการลงโทษผู้ประพฤตินิยามตามระเบียบราชการด้วย ความยุติธรรม					
4	มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อใช้ใน สถานศึกษา					
5	มีการดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด					
6	บุคลากรพร้อมใจและเต็มใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ					
7	มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้รัดกุม					
8	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ตามระเบียบ					
9	คุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา					
10	บริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อ					
11	มีความเสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม					
12	สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรใน สถานศึกษา					
13	สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์					
14	ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง					

บทบาทการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับบทบาทการบริหาร				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
15	ส่งเสริมให้บุคลากรมีความอดทนต่อความยุ่งยาก ในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่จนสำเร็จ					
16	ส่งเสริมให้บุคลากรไม่ลดละความพยายามเมื่อพบ ความล้มเหลว และประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี					
17	ความโปร่งใส มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่ สถานศึกษาได้รับ					
18	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตาม ระเบียบของทางราชการ					
19	มีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่าง เป็นระบบและชัดเจน					
20	มีการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน พัสดุ ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
21	มีการเปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบการบริหารงาน ในชั้นตอนต่าง ๆ ได้					
22	มีการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ					
23	มีการประกาศนโยบายของสถานศึกษาอย่าง ชัดเจน และเปิดเผย					
24	มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆ ให้สาธารณชนทราบอย่างกว้างขวาง					
25	การมีส่วนร่วม มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และ องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน					

บทบาทการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับบทบาทการบริหาร				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
26	มีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนร่วม กำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา					
27	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาสถานศึกษา					
28	มีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา					
29	มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
30	มีการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
31	มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา					
32	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานของสถานศึกษา					
33	ความรับผิดชอบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
34	มีการบริหารงานด้วยความรับผิดชอบ					
35	มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ					
36	มีการกำหนดภารกิจของบุคลากรให้ปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบ					

บทบาทการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับบทบาทการบริหาร				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
37	มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ					
38	ยอมรับผลจากการบริหารงานทั้งผลดีและผลเสีย					
39	มีการดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการบริหารงานอย่างจริงจัง					
40	มีการติดตามผลการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ					
	ความคุ้มค่า					
41	มีการสำรวจความต้องการในการใช้ทรัพยากร					
42	มีการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
43	มีการจัดสรรพื้นที่ในสถานศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด					
44	มีการควบคุมให้ใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างประหยัด					
45	มีการรณรงค์การใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัด					
46	มีการรณรงค์ให้บุคลากรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ					
47	มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
48	มีการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าที่สุด					

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ง

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 19 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษา
 หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ข้อ ที่	บทบาทการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
นิติธรรม									
1	มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับใน การบริหารงานในสถานศึกษาที่ชัดเจน เอื้อต่อการกำกับติดตามดูแล	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
2	มีการยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการใน การปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
3	มีการลงโทษผู้ประพฤติดังตามระเบียบ ราชการด้วยความยุติธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
4	มีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อใช้ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
5	มีการดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
6	บุคลากรพร้อมใจและเต็มใจปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
7	มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้รัดกุม	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
8	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างถูกต้องตามระเบียบ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ ที่	บทบาทการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
คุณธรรม									
9	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
10	บริหารงานและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
11	มีความเสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
12	สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรใน สถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.80	ใช้ได้
13	สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วย ความซื่อสัตย์	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
14	ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
15	ส่งเสริมให้บุคลากรมีความอดทนต่อ ความยุ่งยากในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ จนสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
16	ส่งเสริมให้บุคลากรไม่ลดละความพยายาม เมื่อพบความล้มเหลว และประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดี	+1	+1	-1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
ความโปร่งใส									
17	มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินงบประมาณ ที่สถานศึกษาได้รับ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
18	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
19	มีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างเป็นระบบและชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
20	มีการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบการทำ บัญชีทะเบียนการเงิน พัสดุ ให้ถูกต้องและ เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ ที่	บทบาทการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
21	มีการเปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบ การบริหารงานในขั้นตอนต่าง ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
22	มีการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
23	มีการประกาศนโยบายของสถานศึกษา อย่างชัดเจน และเปิดเผย	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
24	มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ให้สาธารณชนทราบอย่าง กว้างขวาง	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.80	ใช้ได้
การมีส่วนร่วม									
25	มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
26	มีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กร อื่น ๆ ในชุมชนร่วมกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
27	มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน อื่นในการพัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	ใช้ได้
28	มีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
29	มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ ที่	บทบาทการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
30	มีการเปิด โอกาสและส่งเสริมให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
31	มีการเปิด โอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมใน การวัดและประเมินผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	+4	0.80	ใช้ได้
32	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมใน การกำหนดแผนงานของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
ความรับผิดชอบ									
33	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาอย่าง เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
34	มีการบริหารงานด้วยความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
35	มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของ บุคลากรอย่างเป็นระบบ	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
36	มีการกำหนดภารกิจของบุคลากรให้ ปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
37	มีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้ ประสบผลสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
38	ยอมรับผลจากการบริหารงานทั้งผลดีและ ผลเสีย	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
39	มีการดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิด จากการบริหารงานอย่างจริงจัง	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ ที่	บทบาทการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
		40	มีการติดตามผลการบริหารงานอย่าง สม่ำเสมอ	+1	+1	+1			
ความคุ้มค่า									
41	มีการสำรวจความต้องการในการใช้ ทรัพยากร	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
42	มีการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษาให้ เกิดประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
43	มีการจัดสรรพื้นที่ในสถานศึกษาให้ สามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
44	มีการควบคุมให้ใช้ทรัพยากรใน สถานศึกษาอย่างประหยัด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
45	มีการรณรงค์การใช้น้ำและไฟฟ้า อย่างประหยัด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
46	มีการรณรงค์ให้บุคลากรอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
47	มีการควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	+1	0	+4	0.80	ใช้ได้
48	มีการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าที่สุด	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษา
ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
นิติธรรม		การมีส่วนร่วม	
1.	0.50	25.	0.54
2.	0.51	26.	0.54
3.	0.43	27.	0.36
4.	0.59	28.	0.38
5.	0.45	29.	0.35
6.	0.53	30.	0.44
7.	0.62	31.	0.39
8.	0.33	32.	0.70
คุณธรรม		ความรับผิดชอบ	
9.	0.60	33.	0.58
10.	0.54	34.	0.39
11.	0.49	35.	0.55
12.	0.60	36.	0.62
13.	0.58	37.	0.56
14.	0.49	38.	0.53
15.	0.56	39.	0.54
16.	0.50	40.	0.62
ความโปร่งใส		ความคุ้มค่า	
17.	0.60	41.	0.58
18.	0.35	42.	0.74
19.	0.44	43.	0.62
20.	0.74	44.	0.66
21.	0.54	45.	0.79
22.	0.40	46.	0.44
23.	0.57	47.	0.53
24.	0.51	48.	0.63

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ระหว่าง
0.33 - 0.79

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เท่ากับ 0.94

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวนรมน ชันดี
วัน เดือน ปีเกิด	21 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	ตำบลขลุ้ง อำเภอลำลูกกา จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	23 ถนนเทศบาลสาย 6 ตำบลขลุ้ง อำเภอลำลูกกา จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลบ้านหนองคล้า (จก.จันต์ รุจิรวงศ์ อุปถัมภ์ ๒) จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2557	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ. (การประถมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2561	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี